

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår saksbehandler:
Åshild Olaussen

Kopi til

Vår dato
20.02.2009

Vår referanse
2008-0015

Deres referanse
200805084

Forslag til ny lov om læring utenfor det formelle utdanningssystemet - Unios høringsvar

Unio mener det er hensiktsmessig å skille mellom utdanning og opplæringstilbud som gir formell kompetanse, og opplæringstilbud som ikke gir formell kompetanse. Lovendringene som kom som et resultat av Realkompetanseprosjektet og Kompetansereformen, ga voksne sterke individuelle rettigheter til formell utdanning, grunnopplæring og høyere utdanning, basert på realkompetanse. Det er et viktig prinsipp at det er kommuner, fylkeskommuner og høyere utdanningsinstitusjonene som juridisk sett er ansvarlig for kvalitet og innhold i formell opplæring/utdanning. Studieforbund og fjernundervisningsinstitusjoner er viktige tilbydere av opplæring utenfor det formelle utdanningssystemet. Studieforbund og fjernundervisningsinstitusjoner kan benyttes som tilbydere av det formelle utdanningssystemet. Denne loven kan bidra til å tydeliggjøre forskjellen mellom statens, kommuners og fylkeskommuners ansvar for formell utdanning, og studieforbundenes og fjernundervisningsinstitusjonenes ansvar for læringsaktiviteter utenfor det formelle systemet. Et mangfoldig opplæringstilbud til voksne er nødvendig for å realisere muligheter for læring gjennom hele livsløpet. Studieforbundene og fjernundervisnings-institusjonene skal være et supplement til det offentlige utdanningstilbudet for voksne.

Kommentarer til 1.2 Ny lovmessig forankring for enkelte skoler som i dag er regulert i kap. 6A i privatskoleloven

Unio støtter departementets vurdering om at de skoler som ikke har innrettet seg etter fagskoleloven eller privatskoleloven innen 1. juli 2010, reguleres i et eget kapittel i ny lov om læring utenfor det formelle utdanningssystemet.

Unio mener det må tydeliggjøres at det er opplæringstilbud som ikke gir formell kompetanse, som må komme inn under den nye loven om læring utenfor det formelle systemet. Å bevare et mangfoldig opplæringstilbud er viktig. Samtidig er det nødvendig med lovmessige forankringer som tydelig skiller mellom formell utdanning og opplæringstilbud som ikke gir formell kompetanse så langt det er mulig.

Kommentarer til 2. Utkast til lov om læring utenfor det formelle utdanningssystemet

Forslag til ny lov - Nytt navn

Unio støtter forslaget om å innføre en ny lov for studieforbund, frittstående fjernundervisningsinstitusjoner og enkelte av de skoler som i dag er regulert i kap. 6A i privatskoleloven, samt nye skoler som blir godkjent etter ny lov.

Unio foreslår at loven skal hete: *Lov om opplæring utenfor det formelle utdanningssystemet*. Begrunnelsen er at loven skal handle om opplæringstilbud, tilskuddsordninger, organisering av opplæringen og krav til denne typen opplæringstilbud, ikke bare om læring generelt. Navnet på loven bør dessuten samsvare med formålet som er opplæring utenfor det formelle systemet.

Kap. 1 Formålet med og virkeområdet for loven

Kommentarer til § 1:

Formålet er uklart og ikke godt nok formulert, en lov kan ikke fremme livslang læring.

Vårt forslag er:

Formålet med loven er å legge til rette for opplæring utenfor det formelle utdanningssystemet. Denne opplæringen skal bidra til å motivere for livslang læring, øke tilgangen på kunnskap og kompetanse for alle. Opplæringen skal kunne bidra til den enkeltes utvikling og kunne møte kompetansebehov i samfunns- og arbeidsliv.

Kommentarer til merknader til § 2:

Unio deler departementets syn på at det må komme klart fram at det er kommunene og fylkeskommunene som er ansvarlig for å oppfylle voksnes rettigheter i henhold til opplæringsloven. Det er også kommuner og fylkeskommuner som er ansvarlig for kvaliteten på det tilbudet som er gitt, også når studieforbund eller andre benyttes som tilbydere. Kvalitetskravene til formell utdanning og kvalifikasjonskravene til pedagogisk personale som skal undervise voksne bør følge kravene i Forskrift til opplæringsloven §14-1 Krav til pedagogisk kompetanse første ledd. Unio mener at det ikke bør åpnes for at personale uten pedagogisk kompetanse skal undervise voksne.

Realkompetansevurderingen, godkjenningen og opplæringen av voksne må ha legitimitet både i utdanningssystem og arbeidsliv. Kvalitets- og kompetansekravene må derfor være ufravikelige. Kommuner og fylkeskommuner har ansvaret for at opplæringsloven med forskrifter følges og at rettigheter ivaretas.

Kommentarer til merknader til § 5:

Minimumsnivå knyttet til et gjennomsnitt per år de siste tre årene, eller kun siste år.

Unio er positive til å beholde beregning ut fra gjennomsnitt de tre siste årene, fordi finansieringen av studieforbundet blir mer forutsigbar.

Bør minimumsnivå fremdeles fastsettes i form av studietimer (normalt 45 minutter), eller kan det tenkes alternative måter å måle nivået på?

Unio mener at antall studietimer etter dagens definisjon ikke gjenspeiler godt nok den reelle aktiviteten i studieforbundet. For å få frem dette må både antall studietimer og antall deltakere inngå i beregningsgrunnlaget. Det bør derfor vurderes om antall deltakertimer skal benyttes for å fastsette støtte til studieforbund.

Kravet til minimum 12 studietimer bør utgå. Arbeidslivet vi i har dag medfører at flere kurs må reduseres i antall timer eller splittes opp i flere mindre kurs for at arbeidstakere skal kunne ha

mulighet og anledning til å delta. Flere kurs reduseres også i omfang, slik at de kan gjennomføres på én dag for å redusere fravær og kostnader for arbeidsgiver og ansatte.

Syn på at minimumsnivå fastsettes til et årlig studietimeantall på 25 000 versus 40 000

Dersom beregningsgrunnlaget opprettholdes, ser Unio ingen grunn til at et minimum studietimetall skal endres. Dersom man endrer beregning fra studietimer til deltakertimer, vil dette gi et mer korrekt bilde, og man kan vurdere å øke antall timer som skal ligge til grunn for støtte.

Velger man likevel å beholde dagens modell, må ikke økningen være høyere enn til 25 000 studietimer for å kunne opprettholde aktivitet i en del av de mindre studieforbundene. Et studietimetall på minimum 40 000 timer etter dagens modell vil medføre at flere studieforbund ikke vil kunne opprettholdes.

Formålet med loven er å fremme livslang læring ved å legge til rette for opplæringsaktivitet utenfor det formelle utdanningssystemet. Da er det viktig at man legger forholdene til rette for å opprettholde et mangfoldig opplæringstilbud.

§ 6 Modell for statstilskudd til studieforbund

Unio er positive til at utgifter til pedagogisk utviklingsarbeid skal dekkes gjennom grunntilskuddet. Det kan likevel være aktuelt med større endringer som krever høyere kostnader enn hva som dekkes gjennom grunntilskuddet. Muligheter for å søke ekstraordinære tilskudd til større pedagogiske utviklings- eller samarbeidsprosjekt bør opprettholdes.

Kommentarer til merknader til § 6

Unio er enig i departementets vurdering om at kommunenes og fylkeskommunenes støtte til studieforbund må baseres på frivillighet. Særlig sett i lys av Riksrevisjonens rapport om manglende oppfølging av voksnes legale rettigheter, både fra statlig, kommunalt og fylkeskommunalt hold, er det etter vårt syn en primær oppgave å prioritere at voksne får tilgang på det formelle opplæringstilbudet som de etter opplæringsloven har krav på.

Unio samtykker i at studieforbundene fortsatt skal ha tilgang på gratis undervisningslokaler, som foreslått i § 7, og støtter merknadene til denne paragrafen.

Unio støtter lovteksten i § 7. *Gratis bruk av undervisningslokale* på visse betingelser. Skolene må selv vurdere mulighetene for tilgang på gratis lokaler og skolenes egne behov må ivaretas først. Prinsipielt kan det diskuteres hvorfor noen organisasjoner skal ha tilgang på gratis lokaler.

Unio støtter lovteksten i § 10 *Dokumentasjon på gjennomført opplæring*.

Kommentar: Dokumentasjonen av opplæringsaktiviteter kan komme til nytte hvis den voksne ønsker å få godkjent realkompetanse relatert til formell utdanning.

Kapittel 3 Frittstående fjernundervisningsinstitusjoner

Unio støtter merknaden til § 13 der det presiseres at frittstående fjernundervisningsinstitusjoner ikke omfatter offentlige institusjoner. Slik dras det opp et tydelig skille mellom det offentlige utdanningssystemet og tilbudet utenfor det offentlige.

Kommentarer til merknader til § 14 Tilskudd til fjernundervisning

Kriterier for tilskudd skal fastsettes i forskrift. Det er derfor vanskelig å kommentere tilskuddsordningen og endringen i ordningen på nåværende tidspunkt.

Kapittel 4 Diverse skoler

Kommentarer til § 18

Disse skolene tilbyr formell utdanning og skal drives etter læreplaner godkjent av departementet. Unio mener at følgende setning bør inn i lovteksten: Disse skolene bør forholde seg til det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet. Setningen om at departementet kan gi forskrift om et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, bør utgå, fordi et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk har en uklar legal/juridisk status i forhold til en nasjonal lovgivning. Et kvalifikasjonsrammeverk har ikke status som nasjonalt styringsdokument, slik læreplan og forskrift og lovverk har.

Vennlig hilsen
Unio

Ingjerd Hovdenakk
sekretariatsjef

Åshild Olaussen
seniorrådgiver